

Vec C-713/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

24. december 2020

Vnútroštátny súd:

Centrale Raad van Beroep

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

17. december 2020

Odvolatelia:

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

Y

Žalovaní v odvolacích konaniach:

X

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

Predmet konania vo veci samej

Nadobudnutie nárokov zo sociálneho poistenia dočasnými agentúrnymi zamestnancami, ktorí bývajú v inom členskom štáte, v obdobiach, v ktorých nevykonávali dočasnú agentúrnu prácu a pracovnoprávny vzťah bol ukončený

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Určenie členského štátu, ktorého právne predpisy sa majú podľa nariadenia (ES) č. 883/2004 uplatniť v obdobiach, v ktorých nie je vykonávaná žiadna dočasná agentúrna práca. Článok 267 ZFEÚ.

Prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 11 ods. 3 písm. a) [nariadenia (ES) č. 883/2004] vykladať v tom zmysle, že sa na zamestnanca, ktorý býva v jednom členskom štáte a pracuje v inom členskom štáte na základe zmluvy o dočasnej agentúrnej práci, podľa ktorej pracovnoprávny vzťah končí skončením pridelenia a následne pokračuje, v tomto medziobdobí naďalej vzťahujú právne predpisy posledného uvedeného členského štátu, až kým túto prácu nielen dočasne neskončí?
2. Aké faktory sú relevantné, aby sa v prípadoch tohto typu určilo, či ide o dočasné skončenie činnosti?
3. Po uplynutí akého obdobia je potrebné vychádzať z toho, že zamestnanec, ktorý už nemá zmluvný pracovnoprávny vzťah, svoju činnosť v štáte zamestnania dočasne skončil, pokiaľ konkrétne indície nesvedčia o opaku?

Uvedené predpisy práva Únie

Článok 1 písm. a) a b), článok 11 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a e) nariadenia (ES) č. 883/2004

Uvedené vnútroštátne predpisy

Článok 6 ods. 1 písm. a) a b), ako aj ods. 3, článok 6a písm. a) a b), článok 13 ods. 1 písm. a) Algemene Ouderdomswet (všeobecný zákon o starobnom poistení, ďalej len „AOW“)

Článok 6 ods. 1 písm. a) a b), ako aj ods. 3, článok 6a písm. a) až c) Algemene Kinderbijslagwet (všeobecný zákon o prídavkoch na deti)

Článok 6 písm. a) a b), ako aj článok 9 Besluit uitbreiding en beperking kring van verzekerden volksverzekeringen 1999 (nariadenie, ktorým sa rozširuje a obmedzuje okruh povinne sociálne poistených osôb 1999)

Vec X

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 X je holandskou štátnou príslušníčkou a z Holandska sa presťahovala do Nemecka, kde nikdy nepracovala. S prerušením však vykonávala dočasnú agentúrnu prácu v Holandsku. Podľa jej zmluvy o dočasnej agentúrnej práci sa pracovnoprávny vzťah skončil zo zákona, hneď ako skončilo pridelenie na žiadosť užívateľského zamestnávateľa. X okrem toho v Holandsku vykonávala bezodplatné činnosti alebo činnosti za veľmi nízku odmenu.
- 2 Rozhodnutím zo 6. júla 2015 poskytla Sociale verzekeringsbank (Sociálna poisťovňa, Holandsko) X prehľad dôchodku, podľa ktorého nadobudla len 82 % dôchodku podľa AOW, keďže podľa AOW bola poistená len v obdobiach, v ktorých v Holandsku skutočne pracovala ako dočasná agentúrna pracovníčka.
- 3 Rechtbank (prvostupňový súd, Holandsko) žalobe, ktorú podala X proti tomuto rozhodnutiu, vyhovel, keďže obdobia medzi rôznymi činnosťami ako dočasná agentúrna pracovníčka sa majú klasifikovať ako pracovné voľno alebo obdobie nezamestnanosti. S odkazom na rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 2015, Franzen a i. (C-382/13, EU:C:2015:261), Rechtbank (súd) uviedol, že je potrebné vychádzať z toho, že X bola v týchto obdobiach poistená podľa AOW. Nie je vhodné, aby sa na jednu osobu stále na relatívne krátke obdobia vzťahoval systém sociálneho zabezpečenia iného členského štátu. Sociálna poisťovňa sa voči tomuto rozhodnutiu odvolala.

Podstatné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 4 Podľa názoru sociálnej poisťovne sa situácia X nedá porovnať so skutkovým stavom v rozsudku Franzen, keďže pracovnoprávny vzťah v prípadoch, ktoré boli základom tohto rozsudku, nebol prerušovaný tak ako je v tomto prípade. Smerodajný znak zmluvy o dočasnej agentúrnej práci X je práve to, že táto zmluva sa považovala za skončenú v okamihu, v ktorom užívateľský zamestnávateľ viac nevyužíval prácu X a agentúra dočasného zamestnávania potom voči nej už nemala záväzky. X nemôže byť klasifikovaná ako osoba, ktorá má dovolenku alebo je nezamestnaná. X nespĺňa podmienky podľa článku 11 ods. 3 písm. a) a c) v spojení s článkom 11 ods. 2 nariadenia (ES) č. 883/2004, aby ju bolo možné považovať za rovnocennú so zamestnancom, keďže v prípade nezamestnanosti z Holandska nepoberala žiadne dávky. V súvislosti s obdobiami, v ktorých nepracovala, sa musí na základe článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 určiť, ktoré právne predpisy sa majú uplatniť.

- 5 X zastáva stanovisko, že jej činnosť bola úplne zameraná na Holandsko aj keď bývala v Nemecku. Aj preto bola bez prerušovania poistená podľa AOW.

Vec Y

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 6 Y žije so svojou rodinou v Poľsku. Od 16. júla 2007 s niekoľkými prerušeniami pracoval v Holandsku na základe rôznych druhov pracovnoprávných zmlúv, ktoré uzavrel s tou istou agentúrou dočasného zamestnávania ako X.
- 7 Od 20. júla 2015 mal Y s agentúrou dočasného zamestnávania uzavretú zmluvu o dočasnej agentúrnej práci na dobu určitú s trvaním v dĺžke osem mesiacov. Zmluva obsahovala podmienku, podľa ktorej Y pri nedostatku práce u užívateľského zamestnávateľa musí prijať vhodnú náhradnú prácu. Odmietnutie by malo za následok predčasné ukončenie pracovnej zmluvy.
- 8 V čase od 1. januára 2016 do 7. februára 2016 Y nevykonával žiadnu prácu. Zmluva uvedená v bode 7 skončila 31. decembra 2015. Od 8. februára 2016 vznikol nový pracovnoprávny vzťah na dobu určitú.
- 9 Rozhodnutím z 29. marca 2016 Sociálna poisťovňa oznámila Y, že v mesiacoch január a február 2016 nemá nárok na prídavky na dieťa, keďže v prvý pracovný deň týchto mesiacov nepracoval v Holandsku. Od marca 2016 mu prídavky na dieťa budú opäť poskytnuté. Na námietku Y sociálna poisťovňa rozhodla rozhodnutím z 20. mája 2016, že zmluva o dočasnej agentúrnej práci počas jeho pobytu v Poľsku prestala platiť, keďže v tom čase už nebol k dispozícii, aby pracoval.
- 10 Rechtbank (prvostupňový súd) zamietol žalobu Y ako nedôvodnú, v prvom rade preto, že v januári 2016 a prvý februárový týždeň 2016 nemal žiadnu pracovnú zmluvu. Nie je možné predpokladať, že bol v tomto čase na platenej alebo neplatenej dovolenke. Navyše nejde ani o diskrimináciu na základe bydliska, ani o obmedzovanie slobody pohybu.

Podstatné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 11 Y zastáva názor, že jeho pracovnoprávny vzťah nebol prerušený. Po konzultácií so svojím zamestnávateľom si v čase medzi 1. januárom a 8. februárom 2016 vzal neplatenú dovolenku. Subsidiárne uplatňuje, že cieľom nariadenia č. 883/2004 je okrem iného to, aby v prípade prerušenia práce na menej ako tri mesiace naďalej platili právne predpisy posledného štátu zamestnania. Odmietnutie Holandska vyplatiť prídavok na dieťa predstavuje okrem iného neoprávnenú diskrimináciu z dôvodov bydliska a povahy pracovnoprávneho vzťahu, ako aj neoprávnené obmedzovanie voľného pohybu osôb.

- 12 Podľa názoru sociálnej poisťovne sa voči jej rozhodnutiam nedá namietať. Dočasní agentúrni zamestnanci sú rovnako ako iní zamestnanci poistení v zásade počas trvania ich pracovnej zmluvy. Zmluva Y o dočasnej agentúrnej práci však bola k 1. januáru 2016 fakticky ukončená. Y preto do uzatvorenia novej pracovnej zmluvy z 8. februára 2016 ani nebol poistený. S prihliadnutím na stálu judikatúru sociálna poisťovňa tvrdí, že v systéme holandského sociálneho poistenia pre rezidentov v oblasti starobného dôchodku a prídavkov na dieťa existuje dostatočné odôvodnenie pre to, aby boli poistení v zásade len rezidenti. Zakázaná diskriminácia teda neexistuje.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 13 Sporné je, či sa holandské sociálne poistenie uplatní aj v obdobiach, v ktorých X a Y nepracovali. Pre odpoveď na túto otázku je potrebné určiť členský štát, ktorého právne predpisy sa podľa nariadenia č. 883/2004 v týchto obdobiach na X a Y uplatnia.
- 14 Podľa článku 11 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 podliehajú osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, právnym predpisom len jedného členského štátu. Podľa článku 11. ods. 3 tohto nariadenia platí, že na osobu vykonávajúcu činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte sa vzťahujú právne predpisy tohto členského štátu [písm. a)]. Ktorákoľvek iná osoba, na ktorú sa písm. a) až d) nevzťahujú, podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska [písm. e)].
- 15 Vzniká otázka, či situácie X a Y v medziobdobiach sú obsiahnuté výrazom „činnosť zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby“ v zmysle článku 11 ods. 3 písm. a) nariadenia č. 883/2004. Podľa článku 1 písm. a) tohto nariadenia pod to spadá každá činnosť alebo rovnocenná situáciu, ktorá sa za takú považuje na účely právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia členského štátu, v ktorom takáto činnosť alebo rovnocenná situácia ako taká existuje. Je preto potrebné preskúmať, či sa situácie X a Y v dotknutých obdobiach na účely holandských predpisov týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia majú považovať za činnosť zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby alebo teda sú s nimi rovnocenné.
- 16 Pre situáciu X platí, že jej činnosti v medziobdobiach, ako je to upravené vo vnútroštátnom práve, sa nemôžu považovať za prácu v hospodárskom odvetví, ktorá smeruje k dosiahnutiu príjmu. V rámci týchto činností dotknutá osoba nie je podľa vnútroštátnych právnych predpisov sociálne poistená a tieto činnosti sa preto ani nepovažujú za zamestnanie alebo samostatnú zárobkovú činnosť v zmysle článku 1 písm. a) a b) nariadenia č. 883/2004.
- 17 V súvislosti so situáciou Y vychádza vnútroštátny súd z toho, že zmluva o dočasnej agentúrnej práci medzi Y a agentúrou dočasného zamestnávania bola ukončená k 1. januáru 2016. Preto v zmysle vnútroštátnych právnych predpisov

v období od 1. januára 2016 do 7. februára 2016 nešlo o činnosť na základe pracovnoprávneho vzťahu.

- 18 V súvislosti s X a Y potom vzniká otázka, či sa medziobdobia majú klasifikovať ako situácie rovnocenné so zárobkovou činnosťou, ktoré sa za také považujú na účely holandských právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia. V prípade neplatenej dovolenky ide o dovolenku, na ktorej sa dohodli zamestnávateľ a zamestnanec pre časť pracovného času alebo celkový pracovný čas. To je možné predpokladať len vtedy, ak pracovnoprávny vzťah zostane zachovaný a povinnosť vykonať prácu, ako aj povinnosť zaplatiť odmenu sa po uplynutí dohodnutého obdobia obnoví.
- 19 Ako v prípade X, tak aj v prípade Y v medziobdobiach neexistoval žiaden pracovnoprávny vzťah. V rámci týchto období sa preto neklasifikovali ako zamestnanci a nešlo ani o dočasné prerušenie práce. Preto boli holandské právne predpisy podľa článku 1 písm. a) v spojení s článkom 11 ods. 3 písm. a) nariadenia č. 883/2004 prehlásené za neuplatniteľné.
- 20 Podľa názoru vnútroštátneho súdu to však neznamena, že právne predpisy, ktoré sa majú uplatniť na medziobdobia, sa potom majú určiť podľa článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 (právne predpisy členského štátu bydliska). Sociálna poisťovňa naopak zastáva názor, že sa toto ustanovenie uplatní, keďže X a Y ich dotknuté činnosti v medziobdobiach dočasne skončili. Na dĺžke týchto období nezáleží.
- 21 Rechtbank (prvostupňový súd) a účastníci konania vo veci X poukázali na rozsudok Franzen (C-382/13, EU:C:2015:261). Rechtbank (prvostupňový súd) z poslednej vety bodu 50 tohto rozsudku odvodzuje, že na osobu, ktorá vykonáva činnosť len v jednom členskom štáte, sa naďalej vzťahujú právne predpisy tohto členského štátu, aj keď medzi zamestnávateľom a zamestnancom neexistuje neprerušovaný pracovnoprávny vzťah.
- 22 Sociálna poisťovňa naopak poukazuje na tvrdenia Súdneho dvora v bodoch 51 a 52 rozsudku Franzen (C-382/13, EU:C:2015:261) týkajúce sa uplatnenia právnych predpisov štátu bydliska.
- 23 Okrem toho ustanovenia hlavy II nariadenia č. 883/2004 predstavujú ucelený a jednotný systém kolíznych noriem, ktorých cieľom je nielen vyhnúť sa súčasnému uplatňovaniu viacerých vnútroštátnych právnych úprav, ale aj zabrániť tomu, aby osoby, ktoré patria do pôsobnosti tohto nariadenia, boli zbavené ochrany v oblasti sociálneho zabezpečenia v prípade neexistencie právnej úpravy, ktorá by sa na ne vzťahovala (rozsudok z 8. mája 2019, SF, C-631/17, EU:C:2019:381, bod 33). Článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 platí pre všetky osoby, na ktoré sa nevzťahujú písm. a) až d) tejto úpravy, a nie pre tie, ktoré nie sú zárobkovo činné.
- 24 Z tejto judikatúry sa podľa názoru vnútroštátneho súdu dá odvodiť, že osoby, ktoré zvyčajne pracujú v jednom členskom štáte, spadajú pod článok 11 ods. 3

- písm. a) nariadenia č. 883/2004, pokiaľ ich činnosť nie je konečne alebo dočasne skončená. Nezdá sa byť ani rozhodujúce, či pracovnoprávny vzťah ešte existuje. Okolnosť, že v článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 je upravená osobitná kolízna norma pre situácie, ktoré nespadajú pod písm. a) až d), na tom nič nemení. Ak je však činnosť, aj keď len dočasne, ukončená, uplatnia sa právne predpisy členského štátu bydliska.
- 25 Okrem toho vnútroštátny súd z rozsudku Súdneho dvora z 19. septembra 2019 Van den Berg a i. (C-95/18 a C-96/18, EU:C:2019:76) odvodzuje, že Holandsko ako štát zamestnania nie je povinný sociálne poistiť zamestnanca, ktorý žije v inom členskom štáte, v obdobiach, v ktorých sa na neho podľa hlavy II nariadenia č. 883/2004 vzťahujú právne predpisy štátu bydliska.
- 26 Vnútroštátnemu súdu nie je vopred jasné, ako sa majú uvedené zásady vykladať a aplikovať v prípadoch, v ktorých ide o dočasnú agentúrnu prácu s prerušovaním. Vzniká najmä otázka, aké faktory sú relevantné, aby sa v prípade dočasnej agentúrnej práce s prerušovaním posúdilo, či je dané dočasné ukončenie činnosti. Pravdepodobne je možné poskytnúť všeobecné pravidlo týkajúce sa otázky, po uplynutí akého obdobia je potrebné vychádzať z toho, že zamestnanec, ktorý sa viac nenachádza v zmluvnom pracovnoprávnom vzťahu, svoju činnosť v štáte zamestnania dočasne skončil, pokiaľ nie sú k dispozícii konkrétne indície svedčiace o opaku.
- 27 V prípade X má význam, že sa vždy sústredila na holandský pracovný trh. To by pri zohľadnení bodu 50 rozsudku Franzen (C-382/13) mohlo odôvodniť predpoklad, že na X sa bez prerušovania vzťahujú holandské právne predpisy, keďže svoje zamestnanie v Holandsku v skutočnosti neukončila. Význam by tiež mohla mať okolnosť, že X svoju dočasnú agentúrnu prácu evidentne neprerušila dobrovoľne.
- 28 Vzniká však otázka, či aj za okolností ako tých v prípade X predsa len v určitom okamihu nevznikne situácia, v ktorej ide o dočasné ukončenie činnosti a teda sa na X uplatnia právne predpisy štátu bydliska.
- 29 Podľa iného možného pohľadu, ktorý zastáva Sociálna poisťovňa a vychádza z bodu 51 rozsudku Franzen (C-382/13), sa na osobu v období, v ktorom nevykonáva žiadnu činnosť, ktorou dosahuje príjem, a nenachádza sa v pracovnoprávnom vzťahu, od začiatku vzťahujú predpisy štátu bydliska, aj keď činnosť v Holandsku nebola definitívne ukončená. Jedinú výnimku predstavuje prípad, v ktorom dotknutá osoba poberá peňažnú dávku v zmysle článku 11 ods. 2 nariadenia č. 883/2004.
- 30 Výhodou tohto pohľadu je to, že právne predpisy, ktoré sa majú aplikovať, sa dajú určiť hneď a nie až po následnom preskúmaní. Takéto preskúmanie je *per definitionem* spojené s neistotou, predovšetkým vtedy, ak pracovnoprávny vzťah už neexistuje.

- 31 Jeho nevýhodou je to, že platné právne predpisy sa môžu často meniť, čo môže zamestnancovi brániť v tom, aby vykonával cezhraničnú dočasnú agentúrnu prácu.
- 32 Situácia Y je typickým príkladom pre situáciu mnohých migrujúcich zamestnancov pracujúcich v Holandsku. Otázkou je, ako sa to prejaví na určení právnych predpisov, ktoré sa na nich majú uplatniť.

PRACOVNÝ DOKUMENT